

Æstetiske radiatorinstallationer - er det muligt?

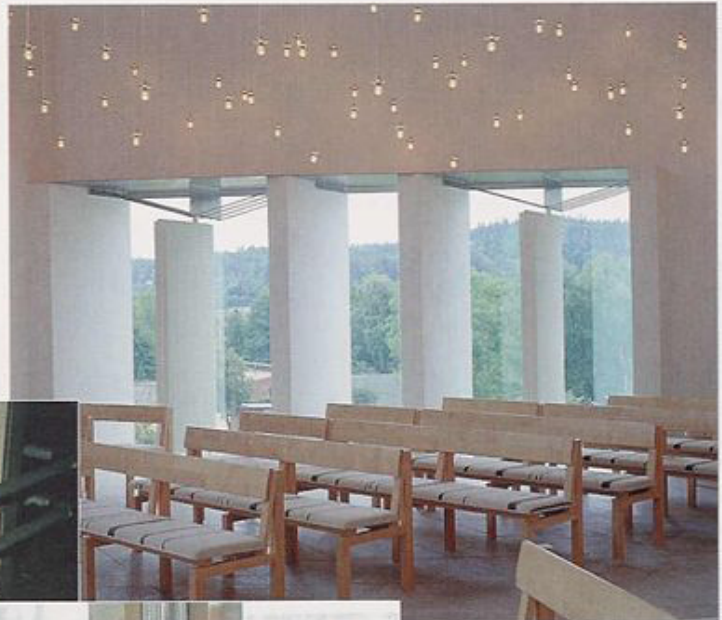

INDUSTRIELT DESIGN. I sidste nummer af VVS & EL Nyt beskrev jeg, hvorledes forbrugere i fremtiden vil stille store krav til kvalitet, funktionalitet og æstetik når de skal indrette boligen og derfor forventeligt også vil stille store krav til produkter og services, når der skal etableres nye eller renoveres eksisterende varmeinstallationer i boligen.

Foto fra renoveringsbyggeri i København.

Foto udlånt af Høvedsø Radiatorfabrik.

Installationen som en synlig detalje i rummets indretning.

Foto udlånt af Høvedsø Radiatorfabrik.

gevindskære rørene. Rørene blev sammenkoblet og derpå monteret med pakningsmiddel eller pakgarn efterladende et smudsigt område i lejlighederne, der hvor pakningen foregik.

Af industriel designer, Annette Krath Poulsen

VVS-branchen er forbundet med mange traditioner og er tæt knyttet til smedefaget når det drejer sig om eksempelvis rørtilslutninger i forbindelse med radiatoranlæg. Specielt ved renoveringsbyggeri i ældre københavnske ejendomme er dette meget iøjnefaldende. Det er min opfattelse, at branchens aktører skal igennem både holdningsændringer, traditionsbrud, innovation, nytænkning og produktudvikling for at overleve konkurrencen på fremtidens marked.

Krav om flere valgmuligheder
Installatøerne skal være gode til at

lytte til forbrugernes ønsker, informere om valgmulighederne og følge med udviklingen i boligindretningen og på markedet i øvrigt. Det skal være op til boligejeren at træffe valget - og på den rette baggrund. Der skal udvikles flere installationskomponenter og byggelementer, der gør det muligt at integrere byggeriets installationer på en æstetisk og funktionel måde med bygningerne og giver installatøerne og de projekterende et godt udgangspunkt for at designe og udføre installationerne.

Montageprocessen i et renoveringsbyggeri
Eksemplet på billedet mødte jeg under mit arbejde med, at kortlægge

forløbet fra en radiator ankommer på byggepladsen til den er monteret i lejligheden. Et projekt der havde til formål på længere sigt at optimere og forbedre montageprocessen for installatøerne. Det måtte konstateres, at installationsprocessen på byggepladsen foregik under meget besværlige omstændigheder.

Langsom proces
Når de tunge radiatorer med kraftanstrengelser var slæbt op i lejlighederne og ophængt på vægbæringer gik det omstændelige rørtilpasningsarbejde i gang. Der blev målt op ved radiatoren i lejligheden, hvorpå lærlingen blev sendt i gården for på skæremaskinen at skære og

Uæstetisk resultat
Installationsprocessen foregik altså efter en metode, der var både tidskrævende og besværlig - specielt eftersom lejlighederne var beliggende fra stuen til 5. sal og rørskæremaskinen befandt sig på byggepladsen i gårdplan. Nu kunne man måske se igennem fingrene med den uhenigtsmæssige installationsproces hvis resultatet blev en smuk og upåklagelig varmeinstallation. Men dette er langt fra altid tilfældet. Resultatet i de nyrenoverede lejligheder er ofte uæstetisk og uden respekt for eksisterende stukatur og træpaneler i lofter og på vægge. Nogle steder kan man direkte tale om at ornamentationen, som er særpræget ved de ældre lejlighedstyper, bliver ødelagt. ▶

Installationen som en del af arkitekturen.
Foto udført af Meinertz

To "designprincipper" for installationen

I princippet kan man groft sagt gå i to retninger for at løse opgaven med radiator/varmeanlægs-installationen. Man kan dyrke detaljerne og gøre installationsdesignet "ærligt" ved at lade de tekniske og funktionelle dele fremstå synligt i det færdige udtryk. Eksempelvis kan man dyrke rørens råhed eller radiatorrens naturlige overflade.

Alternativt kan man skjule funktionerne og de tekniske dele og gøre installationsdesignet til en del af bygningskroppen i samspil med arkitekturen eller ved at afskærme og indkapsle installationen med paneler og kabinetter.

Hudevad-radiator med dristighed i produktudviklingen.

Som det fremgår af ovennævnte referencer findes der heldigvis flere og flere gode eksempler på installationsdesign indenfor disse principper.

Synd for radiatordesignet

Jeg har personligt haft fornøjelsen af at udvikle smukke og funktionelle radiatorer. - En opgave som er meget udfordrende, men hvor man oplever frustration og magtesløshed, når de øvrige installationskomponenter skal sættes i forbindelse med radiatorer; termostatventilen, rørene, måleren etc. som alle har deres eget formsprog.

Hvad hjælper det at radiatorerne designes i et enkelt og smukt formsprog, hvis de monteres med grove stålrør som pakkes med pølgarn i den ene og den anden ende, bliver forsynet med en teknisk og af og til udragende termostat og der ydermere i nogle tilfælde bliver pånippet en varmemåler på midten af radiatorens plane forside?

Spørgsmål til installatører og projekterende

Hvordan kan man forhindre at rørtilslutningen udføres uden respekt for radiatorens formsprog og at der trækkes rør omkring i boligen uden omtanke for dennes oprindelige ornamentation?

Hvad skal der til for at forhindre beslutningstagere - installatører eller

projekterende - i at placere radiatortermostaten vinkelret udragende fra radiatorer, så radiatorens enkle form bliver brudt og man får blå mærker på lårene, hvis man kommer for tæt på radiatorer? eller at der bliver påsat en måler på midten af den enkle, plane radiatorforside som jeg netop har fået lakeret i en speciel og spændende farve, der passer til min bolig?

Det kan gøres bedre

En idé kunne være at starte med at "ordne" alle disse installationskomponenter i forhold til hinanden. Derved kunne man måske få grundlag til at udvikle nye komponenter som formgivningsmæssigt muliggør æstetiske løsninger, udførelsesmæssigt giver de projekterende og installatørerne gode redskaber at designe installationerne med og funktionelt opfylder kravene i boligerne og i renoveringsbyggeriet.

En ting er sikkert. Fremtidens forbrugere og boligejere vil ikke stille sig tilfredse med uæstetiske og uhensigtsmæssige rørføringer og de ønsker ikke at have en uskøn termostat i samme stue som de har deres B&O-anlæg. En radiator er i princippet en lige så vigtig del af bygningen og boligindretningen som de øvrige møbler. Og ofrer man penge på et smukt og enkelt radiatordesign, vil man også have resten af installationen smuk og enkel.

En anden idé kunne være at snige mere innovation og dristighed ind i produktudviklingen. Måske er det på tide at radiatorproducenterne, rørproducenterne, måler- og ter-

mostat-producenterne i samarbejde tager hele situationen omkring varmeinstallationerne op til overvejelse i udviklingsafdelingerne?

"Den nye generation"

Desværre er der mange som allerede har "givet helt op" over for radiatorerne, og er gået over til eksempelvis gulvvarme. Dette har især i nybyggeri resulteret i et tab af markedsandele for radiatorbranchen. Fiere tabte markedsandele er ikke ønskeligt for radiatorproducenterne - og det er bestemt heller ikke nødvendigt.

Dog er det nødvendigt at "den nye generation" i VVS-branchen fremover i højere grad leverer æstetiske såvel som funktionelle radiator- og varmeinstallationer af en kvalitet, som sikrer, at vi kan leve op til bygningskunstens stolte designtradition og gode renommé - helt ned til sidste installationsdetalje.

Dette er muligt - og der eksisterer som beskrevet allerede eksempler på dette på markedet ligesom bevidsthed omkring nødvendigheden for produktudvikling og innovationer til stede.